

den, van welke ook de mijnenvegers voor patrouillediensten werden gebruikt, waren voldoende om de blokkade redelijk effectief te maken. Die eenheden werkten daarbij samen met de Marineluchtvaartdienst die haar bommenwerpers had moeten afstaan maar behalve over een aantal transportvliegtuigen ook de beschikking had gekregen over ruim tien vliegboten.

Wij voegen hier nog aan toe dat de blokkade na de ondertekening van het akkoord van Linggadjati was gehandhaafd en dat zij na de Eerste Politionele Actie de nood in de aan de Republiek gelaten gebieden deed stijgen. Dat was toen ook Pinke's bedoeling. 'Ik zal de Republiek ter zee wurgen', schreef hij in januari '48 aan Helfrich.¹

Nu het leger.

Zoals bleek, waren eind '45 en in de loop van '46 negen-en-twintig bataljons oorlogsvrijwilligers naar Indië gezonden: jongeren waren dat, goeddeels uit de Binnenlandse Strijdkrachten afkomstig, van wie de meesten in de zomer van '45 dienst hadden genomen, toen Indië nog niet van de Japanners bevrijd was.² Die bevrijding behoefde niet door te gaan – het ging, dat was duidelijk, van de herfst van '45 af om heel iets anders: herstel van het Nederlandse gezag. Er behoefde in het kabinet-Schermerhorn niet lang over te worden gesproken of men daar voldoende *vrijwilligers* voor bijeen zou krijgen – zoals wij al vermeldden, besloot dat kabinet in november '45 om aan de vrijwilligers *dienstplichtigen* toe te voegen, in eerste instantie één divisie.

Een moeilijkheid werd daarbij gevormd door artikel 192 van de Grondwet: 'Dienstplichtigen te land mogen niet dan met hun toestemming naar overzeese gebieden worden gezonden.' Zeker, de Londense regering had in juni '44 in verband met de oorlogvoering tegen Japan dat artikel bij wetsbesluit (*E 45*) buiten werking gesteld (de bedoeling was geweest dat een legerkorps van drie divisies, de z.g. Expeditionaire Macht, uit bevrijd Nederland zou worden uitgezonden om de strijd met de Japanners aan te binden) maar de oorlog met Japan was ten einde. Om nu toch een uitzending van dienstplichtigen wettelijk mogelijk te

¹ Brief, 24 jan. 1949, van Pinke aan Helfrich, a.v., dl. XII, p. 617 e.v. ² Ook met de bewuste bedoeling om daartoe bij te dragen? Dat gold niet voor allen. 'Uit een onderzoek', schrijft Bank, 'dat een keuringsarts in Den Haag hield onder driehonderd aspirant-oorlogsvrijwilligers en dat ging over bewuste motieven, bleek bij 26% de wens tot positieverbetering te overheersen, bij 28% voorkeur voor de militaire dienst als zodanig, bij 18% 'de meer idealistische behoefte, aan de bevrijding van Indonesië mee te werken', 'en tenslotte bij 17% de neiging tot een avontuurlijk bestaan.' (Bank, p. 260).